

Türk Akademik Yayınlar Dergisi

TAY Journal

(Uluslararası Hakemli Dergi/International Peer-Reviewed Journal)

<http://www.tayjournal.com>

ISSN: 2618-589X

Investigation of Violence Tendencies of University

Esra IŞIK
Haktan DEMİRCİOĞLU

Abstract

This study was conducted to investigate the violence tendency of university students according to various variables. Violence tendencies of university students were evaluated in terms of class level, age, place of residence, family structure, number of siblings, average income level of the family, housing status, academic average and upbringing. The study group consisted of 232 undergraduate students who are majoring at the Department of Child Development at Hacettepe University. This study was designed from a quantitative research method to a screening model and a cross-sectional screening pattern. Obtained from the research was analyzed and it was observed that the distribution of the data exhibited a normal distribution. Therefore, the data were analyzed by one-way analysis of variance (ANOVA) which was used for multiple comparisons. As a result of the findings of the research, it was found that the violence tendencies of university students showed a significant difference according to the grade level. On the other hand, it was found that the other variables such as the the settlement was passed majority of life, family structure, number of siblings, income level of the family, academic average of the students, the dominant child rearing behaviors seen by their parents, age and settlement status did not show a significant difference.

Keywords:	DOI	:
University students, violence tendency.	Received	: 17/06/2019
	Revised	: 11/08/2019
	Accepted	: 23/10/2019
	Published	: 15/12/2019

Corresponding Author: Esra Isık, Research Assistant, Hacettepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, Turkey, esra38isik@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8779-7248

Haktan Demircioğlu, Associate Professor, Hacettepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, Turkey, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5092-1698

This study was presented between 17-20 May 2018 in 'II. International Social Sciences and Humanities Berlin Conference on Social and Humanities.

Cite this article as: Işık, E & Demircioğlu, H. (2019). Investigation of violence tendencies of university *TAY Journal*, 3(2), 67-84.

Extended Summary

Introduction

Violence, evaluated in different ways in different societies, is a preventable social problem. Therefore, starting from the family environment, perceptions of violence should be developed and the interventions should be transformed into a lifestyle. School environments that provide an important opportunity in terms of minimizing the tendency of individuals to violence are important in determining the tendency of students towards violence. In this context, it is thought that the determination of the tendencies of individuals to violence in the phase where they are educated will be beneficial for social life and welfare before the occurrence of violence events which is quite important and social problem. Therefore, it is considered that it is important to determine the tendencies of university students to violence and to examine the tendencies of violence, which will affect them in contact with university students and other individuals by entering into the working life of each individual in the society, especially in the near future. From this foresight, it is aimed to examine the violent tendencies of university students in terms of various variables. These critical ages of university students in the transition phase to adulthood are in a series of developmental ages that is a problem for many years. University students were considered as the study group with the idea that this period is an important step in life for individuals who will be stressed because of graduation, finding a job and assuming various responsibilities of access to adulthood.

Methods

This study was designed from a quantitative research method to a screening model and a cross-sectional screening pattern. The study group consisted of 232 undergraduate students from the 1st, 2nd, 3rd and 4th year students who are majoring at the Department of Child Development at Hacettepe University and who wants to participate voluntarily in the study among students in the class. 'Personal Information Form' and 'Violence Tendency Scale' were used by the participants in obtaining the data. Obtained from the research was analyzed and it was observed that the distribution of the data exhibited a normal distribution. Therefore, the data were analyzed by one-way analysis of variance (ANOVA) which was used for multiple comparisons.

Results

As a result of the findings of the research, it was found that the violence tendencies of university students showed a significant difference according to the grade level. On the other hand, it was found that the other variables such as the the settlement was passed majority of life, family structure, number of siblings, income level of the family, academic average of the students, the dominant child rearing behaviors seen by their parents, age and settlement status did not show a significant difference.

Discussion and Conclusion

According to the findings of the research, the level of class is seen to significantly affect violent tendencies of university students. In this finding, it was revealed that as the grade level of university students increased, the tendency of violence decreased significantly. In the formation of this meaningful difference, it can be said that the lessons which are look to the risks by holistic

and learned in this context (Child Rights and Law, Behavioral Problems and Management, Child Neglect and Abuse, Child and Crime) and the awareness they gain in the lessons are effective in increasing the level of awareness and knowledge towards the level of violence in the students as the grade level progresses. It can easily be stated that the increase in individual awareness and the increase in the knowledge of academic information is effective in decreasing the tendency towards to violence.

Another finding obtained from the research; the violent tendencies of university students' are not significantly different according to the settlement where passed majority life of them. On the other hand, when the looking at the literature, it has been mentioned that physical aggression and violence levels are high in both the students coming from the village-the hamlet and from the province. Violent behaviors can be considered as ordinary behaviors due to the cultural values and lifestyle that are owned in the in rural areas. It can be thought that the stressful life of the big city can be considered to be effective the high levels of violence seen in students coming from the province. Therefore, it can be said that individual factors and personality traits are more effective than the places which are settlement in the occurrence of violence.

The another result obtained from the research is violent tendencies of university students is not significantly different according to the family structure. The other studies which are conducted also support the research findings. In the family environment which has a great importance and effect/ in the lives of individuals; it can be said that factors such as the equal distribution of duties and responsibilities among family members, relationship and communication level are more important than family members, divorced or living separately. It can be thought that the tendency of individuals who grow up in family environments with unhealthy relationships and violence can be affected by the level of violence.

Also another finding of the research is that the number of siblings of the university students do not affect students' tendency towards violence. When analyzing the studies which are conducted on the subject, were reached the findings that correspond to the findings of the research and that differ. The siblings are the owners of most long-lasting relationships of individuals in their lives. In this long-term relationship, there are ups and downs in which there are warm and healthy relations, as well as conflicts and disagreements between siblings. Taken in this context, it is thought that the quality of relations between siblings is much more important than the number of siblings.

As a result of the research, it was found that the violence tendencies of university students did not differ significantly according to the average income level of the family. When analyzing the studies which are conducted on the subject, were reached the findings that correspond to the findings of the research and that differ. However, due to the average income level of the family, students whose needs are not met sufficiently or who have to work in part-time jobs to support the family's livelihood can be said to be more tired to balance between work and school. It can be thought that university students who can not be adequately met physical needs such as sleep, nutrition and rest are forced to work that is the cause of their tendencies towards violence.

As a result of the research, it is seen that the violence tendencies of university students do not differ significantly according to the academic average of the students. A different result has been reached in the literature from research findings and it was mentioned that the dating violence has results such as low academic performance and low self-esteem. In this research, most of the participants stated that they spent too much time to think about and solve problems in their violent relationships, therefore limiting their working time and this situation negatively affecting their academic achievement.

According to the research data, it is seen that university students' violence tendencies did not differ significantly from their parents' dominant child-rearing attitudes. When analyzing the studies which are conducted on the subject, were reached the findings that correspond to the findings of the research and that differ. In cases such as child rearing, the way parents want to be disciplined the students, and the use of violence as a dominant method in the process of solving problems, the tendency of children towards violence can be expected to be higher than the tendency of children who grow up in family environments without any trace of violence.

According to the research data, it is seen that university students' violence tendencies did not differ significantly from their ages. In some conducted research, it has been stated that high school students' violent tendencies are high and that they can be resorted to violence for reasons such as proving themselves during adolescence or gaining respect among friends. However, there are researches showing that the incidence of violence in university students who are accepted as the first step in adulthood may be related to individual characteristics rather than developmental period characteristics.

Recommendations

Although the prevention of violence requires multi-step implementation processes, it is primarily required to change individuals' perspectives on violence. Preparing and conducting a program for violence in universities can be effective in preventing violence before it occurs and in differentiating students' tendencies towards violence. As in all matters in Turkey, by developing intervention programs that are missing in this regard, implemented in a standardized manner it is of paramount importance. The labor and the cost spent to intervention programs and practices investing before the problem arises rather than after the problem has occurred will more contribute to the welfare of the society both financially and morally.

Türk Akademik Yayınlar Dergisi

TAY Journal

(Uluslararası Hakemli Dergi/International Peer-Reviewed Journal)

<http://www.tayjournal.com>

e-ISSN:

Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin İncelenmesi

Esra IŞIK
Haktan DEMİRCİOĞLU

Özet

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini çeşitli değişkenlere göre incelemek amacıyla yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri; sınıf düzeyi, yaş, yaşamının çoğunu geçirdiği yerleşim yeri, aile yapısı, kardeş sayısı, ailenin ortalama gelir düzeyi, barınma durumu, akademik ortalama ve yetiştirilme tarzları açısından ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde bulunan Hacettepe Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü'nde öğrenim gören 232 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma, nicel tarama yöntemlerinden tarama modeline ve kesitsel tarama desenine göre tasarlanmıştır. Verilerin elde edilmesinde 'Şiddet Eğilim Ölçeği' ile araştırmacılar tarafından geliştirilen 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin normal dağıldığı ortaya konmuş, bu nedenle veriler çoklu karşılaştırmalar için kullanılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma bulguları sonucunda üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; buna karşın yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yeri, aile yapısı, kardeş sayısı, ailenin gelir düzeyi, öğrencilerin akademik ortalaması, ebeveynlerinden gördükleri baskın çocuk yetiştirme tutumu, yaş ve barınma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler:	DOI	:
Üniversite öğrencileri, şiddet eğilimi.	Yükleme	: 17/06/2019
	Düzeltilme	: 11/08/2019
	Kabul	: 23/10/2019
	Yayınlama	: 15/12/2019

Sorumlu Yazar: Esra Işık, Araştırma Görevlisi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Türkiye, esra38isik@gmail.com, ORCID Kimliği: 0000-0002-8779-7248

Haktan Demircioğlu, Doçent Doktor, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Türkiye, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr, ORCID Kimliği: 0000-0002-5092-1698

Bu çalışma 17 -20 Mayıs 2018 tarihleri arasında düzenlenen 'II. Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Berlin Konferansı' nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Atf için: Işık, E & Demircioğlu, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin incelenmesi. *TAY Journal*, 3(2), 67-84.

Giriş

İnsanlık tarihinin her döneminde var olan şiddet; evlerde, okullarda, iş yerlerinde, sokaklarda kısacası gündelik yaşamda çeşitli yer ve şekillerde ortaya çıkmaktadır. Ancak şiddet olaylarının çoğu gün yüzüne çıkmadan bazen kasıtlı olarak bazen de bilinçsizlikten gizlenmektedir (Sevim ve Ataş, 2016). Türkiye gündeminde çıkan şiddet haberleri ile şiddet olayları ne yazık ki varlığını sürekli korumaya devam etmektedir. Eğitimciler, sağlık çalışanları, idareciler, kadınlar ve çocuklar bu şiddetin mağdurları olabilmektedir. Şiddetin failleri ve mağdurları farklılaşsa bile farklılaşmayan tek şey şiddetin devamlılığıdır. Şiddetin süregelmesi bu kapsamda yapılan girişimlerin ve uygulamaların yeterli olmadığını akla getirmektedir (Haskan Avcı ve Yıldırım, 2015).

Gündelik yaşamda ve medyada şiddet olaylarına sıklıkla yer verilmesi şiddetin bir bağlamda sıradanlaşmasına ve insanların konuya ilişkin duyarsızlaşmalarına neden olabilmektedir. Sevensan, Özcebe, Voltan Acar, Bilge ve Akman (2013)'a göre; bir toplumda toplumun tüm kesimi özellikle de gençler arasında şiddet 'sıradan' bir şekilde meydana gelebilir. Dolayısıyla aile ortamından başlayarak şiddete yönelik algıların geliştirilmesi ve müdahalelerin yaşam tarzı haline getirilmesi gerekmektedir.

Farklı toplumlarda farklı şekillerde değerlendirilen şiddet, önlenemez toplumsal bir sorundur. Önemli bir sorun olan şiddetin önlenmesine yönelik yapılan çalışmaların etkili olabilmesi için bireylerin şiddeti nasıl algıladıklarına yönelik bilgi sahibi olmak oldukça elzemdir (Sevensan, Özcebe, Voltan Acar, Bilge ve Akman, 2013).

Bireylerin şiddete olan eğilimlerinin en aza indirgenebilmesi ya da değiştirebilmesi bağlamında önemli bir fırsat sunan okul ortamları öğrencilerin şiddete yönelik eğilimlerini belirlemede önem taşımaktadır (Özgür, Yörükoğlu ve Arabacı, 2011). Bu bağlamda düşünüldüğünde oldukça önemli ve toplumsal bir sorun olan 'şiddet' olaylarının meydana gelmeden önce, bireylerin şiddete olan eğilimlerinin eğitim aldıkları aşamada belirlenmesinin toplumsal yaşam ve refah için fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla toplumdaki her bireyin, özellikle de yakın gelecekte çalışma hayatına girerek gerek öğrenciler gerekse diğer bireylerle iletişim halinde olarak onları etkileyecek olan üniversite öğrencilerinin şiddete olan eğilimlerinin belirlenmesinin ve şiddet eğilimlerinin incelenmesinin önemli olduğu öngörülmektedir. Bu öngöründen hareketle söz konusu araştırma ile üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi hedeflenmiştir. Üniversite öğrencilerinin yetişkinliğe geçiş evresinde oldukları bu kritik yaşlar gelişimsel bir dizi sorunun olduğu yıllardır (Lanier, Nicholson ve Duncan, 2001). Mezun olma, iş bulma, yetişkinliğe erişmenin getirdiği çeşitli sorumlulukları üstlenme vb. gibi sebeplerden dolayı bireylerin strese girecekleri bu dönemin yaşam için önemli bir basamak olduğu düşüncesiyle çalışma grubu olarak üniversite öğrencileri ele alınmıştır.

Yöntem

Bu araştırma, nicel tarama yöntemlerinden tarama modeline ve kesitsel tarama desenine göre tasarlanmıştır. Karasar (2015)'a göre ilişkisel tarama modeli iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü'nde öğrenim gören, 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri arasından çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 232 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin % 12'sinin 1. sınıf, % 26'sının 2. sınıf, %34'ünün 3. sınıf ve % 28'inin ise 4. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir. Diğer taraftan öğrencilerin % 5'inin 18 ve altı yaş diliminde, % 8'inin 19 yaşında, % 17'sinin 20 yaşında, % 36'sının 21 yaşında, % 34'ünün ise 22 ve üstü yaş diliminde olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Verilerin elde edilmesinde araştırmacılar tarafından geliştirilen 'Kişisel Bilgi Formu' ile Göka, Bayat ve Türkçapar tarafından (1995) geliştirilen ve 1998 yılında yeniden desenlenen 'Şiddet Eğilim Ölçeği' kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile öğrencilerden sınıf düzeyi, yaş, yaşamının çoğunu geçirdiği yerleşim yeri, aile yapısı, kardeş sayısı, ailenin ortalama gelir düzeyi, barınma durumu, akademik ortalama ve yetiştirilme tarzları değişkenlerine ait bilgiler elde edilmiştir.

Şiddet Eğilim Ölçeği: Bu ölçek; Göka, Bayat ve Türkçapar tarafından 1995 yılında Milli Eğitim Bakanlığı adına yapılan 'Orta öğrenim kurumunda okuyan öğrencilerin saldırganlık ve şiddet eğilimleri' konulu araştırma için geliştirilmiş olup, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet" konulu araştırmasında (1998) temel yapısı değiştirilmeksizin yeniden desenlenmiştir. Ölçek 4'lü likert türünde olup, 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten en az 1 ve en fazla 80 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanlar 4 kategoride ele alınmakla birlikte, genel olarak ölçekten alınan yüksek puanlar öğrencinin şiddet eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir (TC. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 1998).

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin dağılımı analiz edilmiş ve normal dağılım sergilediği görülmüştür. Bu nedenle veriler, çoklu karşılaştırmalar için kullanılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yöntemi ile analiz edilmiştir. Gruplararası anlamlı farklılığın çıkması durumunda, bu durumun hangi gruplar arasında olduğunu ortaya konması için Tukey çoklu karşılaştırma testinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde yapılan analizler sonucunda ulaşılan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Anova Testi Sonuçları

Şiddet Eğilimi	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Sınıf Düzeyleri	Gruplararası	1471,163	3	490,388	7,090	,000*	1-3
	Grup içi	15769,457	228	69,164			1-4
							2-3

Toplam	17240,621	231
--------	-----------	-----

* $p < 0,05$ (Çalışmada sınıf düzeyleri 1., 2., 3. ve 4. sınıf şeklinde alınmıştır).

Tablo 1'e bakıldığında, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin sınıf düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($F:7,090$, $p < 0,05$). Hangi gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğunu ortaya koymak için yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucunda 1. sınıf öğrencileri ile 3. ve 4. sınıf öğrencileri arasında 1. sınıflar aleyhine; 2. ve 3. sınıf öğrencileri arasında ise 3. sınıf öğrencileri lehine anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu üzerinden, üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyleri arttıkça şiddet eğilimlerinin azaldığı söylenebilir. Bu durum, üniversite öğrencilerinin aldıkları "çocuk hakları", "davranış problemleri ve yönetimi" ve "çocuk ve suç" gibi derslerde edindikleri farkındalığın sınıf düzeyi ilerledikçe daha iyi kanıksanması ile açıklanabilir.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yerleşim Yerine Göre Anova Testi Sonuçları

Şiddet Eğilimi	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Yaşamın Çoğunun Geçirildiği	Gruplararası	137,555	3	45,852	,611	,608	
	Grup içi	17103,066	228	75,013			
Yerleşim Yerine Göre	Toplam	17240,621	231				

$p < 0,05$ (Çalışmada yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yerleri; köy, ilçe, şehir ve büyük şehir olarak gruplandırılmıştır).

Tablo 2 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bu bulgu üzerinden, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yerinin üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı söylenebilir.

Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Aile Yapısına Göre Anova Testi Sonuçları

Şiddet Eğilimi	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Aile Yapısı	Gruplararası	383,449	2	191,724	2,605	,076	
	Grup içi	16857,172	229	73,612			
	Toplam	17240,621	231				

$p < 0,05$ (Çalışmada aile yapısı; anne baba sağ ve birlikte, sağ ve boşandılar, yalnızca ebeveynlerden biri hayatta ve her ikisi de hayatta değil şeklinde gruplandırılmıştır).

Tablo 3'e bakıldığında üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin aile yapısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu bağlamında, aile yapısının üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Kardeş Sayısına Göre Anova Testi Sonuçları

Şiddet Eğilimi	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamli fark
Sahip Olunan Kardeş Sayısı	Gruplararası	90,703	3	30,234	,402	,752	
	Grup içi	17149,917	228	75,219			
	Toplam	17240,621	231				

$p < 0,05$ (Çalışmada sahip olunan kardeş sayısı; kardeşim yok, 1, 2 ve 3 ve üzeri kardeşe sahip olma şeklinde gruplandırılmıştır).

Tablo 4 incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bu bulgu çerçevesinde, kardeş sayısının üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı belirtilebilir.

Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Ailelerinin Gelir Düzeyine Göre Anova Testi Sonuçları

Şiddet Eğilimi	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamli fark
Ailenin Ortalama Gelir Düzeyi	Gruplararası	200,503	4	50,126	,668	,615	
	Grup içi	17040,118	227	75,067			
	Toplam	17240,621	231				

$p < 0,05$ (Çalışmada gelir düzeyleri; 1500 TL ve altı, 1501–3000 TL, 3001–4500 TL, 4501–6000 TL ile 6001 TL ve üzeri şeklinde gruplandırılmıştır).

Tablo 5'e bakıldığında üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ailelerinin gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu üzerinden, aile gelir düzeyinin üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı düşünülebilir.

Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Akademik Ortalamalarına Göre Anova Testi Sonuçları

Şiddet Eğilimi	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamli fark
Akademik Ortalama	Gruplararası	430,388	2	215,194	2,932	,055	
	Grup içi	16810,233	229	73,407			
	Toplam	17240,621	231				

$p < 0,05$ (Çalışmada akademik ortalama; (0,1-1,0), (1,1-2,0), (2,1-3,0) ve (3,1-4,0) şeklinde gruplandırılmıştır).

Tablo 6 incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin akademik ortalamalarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bu bulgu bağlamında, akademik ortalamasının üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı dile getirilebilir.

Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Ebeveynlerinden Gördükleri Baskın Çocuk Yetiştirme Tutumuna Göre Anova Testi Sonuçları

Şiddet Eğilimi	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamli fark
----------------	-----------------	-----------------	----	--------------------	---	---	--------------

Çocuk Yetiştirme Tutumu	Gruplararası	263,264	3	87,755	1,179	,319
	Grup içi	16977,356	228	74,462		
	Toplam	17240,621	231			

$p < 0,05$ (Çalışmada baskın çocuk yetiştirme tutumları; otoriter, tavizkar, tutarsız ve demokratik tutum olarak gruplandırılmıştır).

Tablo 7'e bakıldığında üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ebeveynlerinden gördükleri baskın çocuk yetiştirme tutumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu üzerinden, ebeveynlerin baskın çocuk yetiştirme tutumlarının üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı öngörülebilir.

Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Yaşa Göre Anova Testi Sonuçları

Şiddet Eğilimi	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Öğrencilerin Yaşları	Gruplararası	547,195	4	136,799	1,860	,118	
	Grup içi	16693,426	227	73,539			
	Toplam	17240,621	231				

$p < 0,05$ (Çalışmada öğrencilerin yaşları; 18 ve altı, 19, 20, 21, 22 ve üstü olarak gruplandırılmıştır).

Tablo 8 incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bu bulgu üzerinden, yaşın üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı söylenebilir.

Tablo 9. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Barınma Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları

Şiddet Eğilimi	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Barınma Durumu	Gruplararası	102,616	4	25,654	,340	,851	
	Grup içi	17138,005	227	75,498			
	Toplam	17240,621	231				

$p < 0,05$ (Çalışmada barınma durumu; devlet yurdunda, özel yurttta, kirada tek başına, kirada arkadaşlarıyla ve ailesinin yanında kalma biçiminde gruplandırılmıştır).

Tablo 9'a bakıldığında üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin barınma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu çerçevesinde, barınma durumlarının üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı öngörülebilir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bulgularına göre, demografik değişkenlerden sınıf düzeyinin üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini anlamlı düzeyde etkilediği görülmektedir. Bu bulguda üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi arttıkça şiddet eğilimlerinin anlamlı düzeyde azaldığı ortaya konmuştur. Bu anlamlı farklılığın oluşmasında risklere bütüncül bakan ve bu bağlamda alınan derslerin (Çocuk Hakları ve Hukuk, Davranış Problemleri ve Yönetim, Çocuk İhmal ve İstismarı, Çocuk ve Suç) ve derslerde edindikleri farkındalığın sınıf düzeyi ilerledikçe öğrencilerde şiddete yönelik farkındalık ve bilgi düzeyinin artmasında etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada ortaya konan bu bulguyu destekleyen araştırma bulgusuna erişilmiştir. Gülirmak, Orak ve Durmaz (2018) Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 300 üniversite öğrencisiyle öğrencilerin internet ve sosyal ağlara yönelik siteleri kullanımlarının çatışma ve şiddete yönelik farkındalıklarına etkisini belirlemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin şiddete ve çatışmaya yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu bulgusuna erişilmiştir. Çalışmada öğrencilerin farkındalık düzeylerinin yüksek olmasının gerekçesi öğrencilerin gerek müfredatlarında gerekse uygulama yaptıkları alanlarda şiddeti tartışma, konuşma, bazen deneyimleme ve araştırma şeklinde tecrübe edinmeleri ile açıklanmıştır.

Bilindiği üzere üniversitelerde ilk sınıflarda daha genel ve ortak derslere yer verilirken, sınıf düzeyleri ilerledikçe alan derslerine ağırlık verilmektedir. Dolayısıyla sınıf düzeyleri arttıkça öğrencilerin alana yönelik bilgi ve deneyimleri de artmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde üst sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin şiddet eğilimlerinin düşük olmasının tesadüfi bir sonuç olmadığı düşünülmektedir. Bireysel farkındalık ve akademik donanımdaki bilgi artışının şiddete olan eğilimin azalmasında etkili olduğu rahatlıkla ifade edilebilir. Alanyazında konu ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında araştırmada elde edilen bulgudan farklı bulgulara da erişilmiştir. Nitekim Göldağ (2015) meslek yüksekokulu öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin değer algıları üzerindeki etkisini incelediği çalışmada; şiddet eğilimlerinin öğrencilerin sınıf düzeyine göre farklılaşmadığını, birinci ve ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin aynı düzeyde şiddet eğilimine sahip olduğu bilgisine ulaşmıştır. Benzer şekilde Yurtsever (2009) üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yollarını araştırdığı çalışmada; üniversite öğrencilerinin okudukları sınıf düzeyinin stresle başa çıkmada etkili olmadığını belirtmiştir. Alanyazında konu ile ilgili farklı gelişimsel dönemlere ait çalışmalara da ulaşılmıştır. Özgür ve diğerleri (2011) tarafından lise öğrencilerinin şiddet algıları ve bunu etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmada; öğrencilerin sınıf düzeyleri ile şiddet eğilimleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu, sınıf düzeyi arttıkça şiddet eğiliminin de arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmada onbirinci sınıf öğrencilerinin şiddet eğilimleri ortalamalarının onuncu ve dokuzuncu sınıf öğrencilerinin puanlarından yüksek olduğu belirtilmiştir. Sağlam ve İkiz (2017) ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimlerini inceledikleri çalışmada; 8. sınıf öğrencilerinin şiddete olan eğilimlerinin 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinden daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ulaşılan çalışmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda üniversite öğrencileri ile ortaöğretim öğrencileri arasında şiddet eğilimi ile sınıf düzeyi arasında negatif bir korelasyon olduğu görülmüştür. Ortaöğretim öğrencilerinde sınıf düzeyi ilerledikçe şiddetin artışının gerekçesi gelişimsel olarak ergenlik döneminin ve dönemin çalkantılı süreçlerine maruz kalmanın öğrenciler üzerindeki etkileri şeklinde düşünülebilir. Ancak üniversite öğrencilerinde artan sınıf düzeyiyle paralellik gösteren bilgi ve konuya yönelik bilinçli farkındalığın artmasının öğrencilerin şiddete olan eğilimleri üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğu yadsınamaz.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu; üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığıdır. Bu bulgu üzerinden, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yerinin üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini açıklamada anlamlı bir değişken olmadığı söylenebilir. Buna karşın, Kapıcıoğlu (2008)'nin üniversite öğrencilerinin şiddet algılarını araştırdığı nitel çalışmada; katılımcılar tarafından ifade edilen ve şiddete neden olan faktörler arasında işsizlik, ataerkil yapı, iş ve şehir

yaşamı da yer almaktadır. Eroğlu (2009)'nun lise ve üniversite öğrencilerinin saldırganlık davranışlarını çeşitli değişkenlere göre incelediği çalışmada; üniversiteye gelmeden önce yaşanan yerleşim yerlerinin öğrencilerin saldırganlık düzeylerine olan etkilerine bakılmıştır. Bu bağlamda köy-mezradan gelen üniversite öğrencilerinin fiziksel saldırganlık düzeyleri yüksekken, ilden gelen üniversite öğrencilerinin sözel saldırganlık, öfke ve düşmanlık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Köy-mezradan gelen öğrencilerde fiziksel saldırganlık düzeylerinin yüksek olmasının nedeninin öğrencilerin buldukları yerlerde yaşayan insanların eğitim düzeyinin ve şiddet içeren davranışlara yönelik farkındalık düzeylerinin düşük olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Kırsal kesimde sahip olunan kültürel değerlerin ve yaşam tarzının etkisiyle şiddet içeren davranışlar nispeten olağan davranışlar olarak kabul edilip sıradanlaştırılmış olabilir. İlden gelen öğrencilerde görülen yüksek şiddet düzeylerine ise büyük şehirlerin neden olduğu stresli yaşamın bireylerin şiddete olan eğilimlerini artırdığı düşünülse de bu herkese genellenebilen bir sayıltı değildir. Dolayısıyla şiddetin oluşmasında yaşanan yerlerden çok bireysel etmenlerin ve kişilik özelliklerinin etkili olduğu söylenilebilir.

Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin aile yapısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı araştırmadan elde edilen bir diğer sonuçtur. Yurtsever (2009) tarafından yapılan araştırmada da üniversite öğrencilerinin gösterdikleri stres belirtilerinde ve stresle başa çıkma davranışlarında anne ve/ya babanın sağ olup olmamasının herhangi bir etkisinin olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Buna karşın aile bireylerinin tüm ihtiyaçlarının karşılanmasının tek bir ebeveynin sorumluluğunda olduğu boşanmış ya da tek ebeveynli aile ortamlarında stres daha fazla görülebilmektedir. Stresin hakim olduğu ailelerde bireylerin şiddete olan eğilimlerinin artabileceği düşünülebilir. Bazen tek olan ebeveyne destek olmak ya da ailenin sorumluluklarını yüklenmeye yardımcı olmak amacıyla yaşam kalitesinden ödün vermek zorunda kalan üniversite öğrencilerinde stresin tetiklemeyle şiddete yönelimin ortaya çıkabileceği öngörülebilir. Ancak buldukları ortama rağmen stresle baş edebilme olgunluğuna erişen bireylerde bu yönelim görülmeyebilir. Özetle bireylerin yaşamlarında büyük önem ve etkiye sahip olan aile ortamında; aile fertlerinin aralarındaki görev ve sorumlulukların eşit dağılımı, ilişki ve iletişim düzeyi gibi etmenlerin, aile fertlerinin birlikte, boşanmış olma ya da ayrı yaşamalarından daha önemli olduğu söylenebilir. Sağlıksız ilişkilerin ve şiddetin boy gösterdiği aile ortamlarında yetişen bireylerin şiddete olan eğilim düzeylerinin etkileenebileceği düşünülebilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulguda üniversite öğrencilerinin sahip olduğu kardeş sayısının öğrencilerin şiddete olan eğilimlerini etkilemediği görülmektedir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalara yönelik alanyazına bakıldığında araştırma bulgusuyla örtüşen ve farklılık gösteren bulgulara ulaşılmıştır. Nitekim gelişimsel dönemi farklı olmakla birlikte Sağlam ve İkiz (2017) yaptıkları araştırmada araştırma sonucuyla örtüşen bulgular ortaya koymuşlardır. Bu çalışmada; ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin sahip olunan kardeş sayısına göre farklılaşmadığı bulgusu elde edilmiştir. Buna karşın Bulut (2015) tarafından yapılan ve üniversite öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada; öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısı ile şiddete yönelik tutumları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulgusu elde edilmiştir. Çalışmaya göre; kardeş sayısı 4 ve fazla olan öğrencilerin şiddeti olağanlaştırmaları ve genelleştirmeleri 1, 2 ve 3 kardeşi olanlardan daha fazladır. Kardeşler, bireylerin yaşamlarındaki

en uzun süreli ilişkilerin sahibidirler. Bu uzun süreli ilişkide kardeşler arasında sıcak ve sağlıklı ilişkilerin yanı sıra çatışma ve anlaşmazlıkların da olduğu iniş çıkışlar yaşanmaktadır. Bu bağlamda ele alındığında kardeşler arası ilişkilerin niteliğinin kardeş sayısından çok daha önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın sonucunda, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ailenin ortalama gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu Kodan Çetinkaya (2013) tarafından üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini incelemek amacıyla yapılan araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir. Kodan Çetinkaya (2013) çalışmasında; üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ailenin ortalama aylık geliri bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Babacan Gümüş, Şıpkın, Tuna ve Keskin (2015) üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerine yönelik yaptıkları çalışmada; öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirtmişlerdir. Yapılan bazı araştırmalarda ise şiddet eğiliminin ailenin gelir düzeyi ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim Kul Uçtu ve Karahan (2016) tarafından sağlık yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada; ailelerinin ortalama aylık gelir durumunu 'kötü' olarak belirten öğrencilerin şiddet eğilimi puanlarının, ailelerinin ortalama aylık gelir durumunu 'orta' ve 'iyi' şeklinde belirten öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu belirtilmiştir. Ailenin ortalama gelir düzeyinden dolayı ihtiyaçları yeterince karşılanmayan ya da ailenin geçimine yardımcı olmak ve bütçeye katkı sağlamak amacıyla yarı zamanlı işlerde çalışmak zorunda kalan öğrencilerin iş ve okul arasındaki dengeyi sağlayabilmek amacıyla daha fazla yoruldukları ve yıprandıkları söylenilebilir. Uyku, beslenme, dinlenme gibi fiziksel ihtiyaçları yeterince karşılanamayan üniversite öğrencilerinin şiddete olan eğilimlerine çalışmak zorunda kalmalarının neden olduğu düşünülebilir.

Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda ele alınan bir diğer etmen ise ekonomik bağımsızlığa sahip olmayan ebeveynlerin çoğunun şiddete boyun eğmek zorunda kaldığı gerçeğidir. Nitekim Sevim ve Ataş (2016) tarafından yapılan, üniversite gençlerinin şiddete eğilimleri ve öğrencilerin aile içi şiddete bakış açıları başlıklı çalışmada; çalışmaya katılan öğrencilerden her dört kişiden üçü, ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının ekonomik bağımsızlığı olanlara göre daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Ekonomik koşulları iyi olmayan ve aile içi şiddetin görüldüğü ortamlarda bulunan üniversite öğrencilerinin bu ortamdan olumsuz etkilenmesi olasıdır. Diğer taraftan ekonomik bağımsızlığın şiddeti pekiştirdiğini belirten çalışmalar da bulunmaktadır. Kapıcıoğlu (2008) tarafından üniversite öğrencilerinin şiddet algılarının araştırdığı nitel çalışmada katılımcılar fiziksel ve ekonomik güce sahip olanların şiddet uygulamaya daha yatkın olduklarını belirtmişlerdir. (Özgür ve diğerleri, 2011). Yapılan birçok çalışmada ailenin ortalama gelir düzeyi ile şiddet arasındaki ilişkiye bakılmış ve farklı bulgulara ulaşılmıştır. Ebeveynlerin çalışma durumunun öğrencilerin şiddete yönelik bilinç düzeyini olumlu etkilediğini gösteren çalışma bu farklı bulgulardan biridir. Sevcan, Özcebe, Voltan Acar, Bilge ve Akman (2013) tarafından yapılan ve üniversite öğrencilerinde şiddet algısını etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada; annesi çalışan ya da emekli olan öğrencilerin annesi hiç çalışmayanlara göre fiziksel ve ekonomik şiddete yönelik bilinçlerinin daha fazla olduğu görülmüştür. Lise öğrencilerinin şiddet algılarının incelendiği bir diğer çalışmada da ailelerin gelir durumları iyileştikçe öğrencilerin

şiddet eğilim puanlarının arttığı gözlenmiştir (Özgür ve diğerleri, 2011). Buna karşın ergenlerde şiddet eğilimin görülme sıklığının bireysel ve ailesel değişkenlere göre ele alındığı çalışmada; annesi gelir getiren bir işte çalışan ergenlerde şiddet eğilimi anlamlı bir farklılık göstermezken, babası gelir getiren bir işte çalışan ergenler arasında şiddet eğiliminin daha sık görüldüğü belirtilmiştir (Haskan Avcı ve Yıldırım, 2015). Sağlam ve İkiz (2017) ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ailenin gelir düzeyine göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Farklı yaş grupları ve gelişim dönemlerine göre yapılan çalışmalardan elde edilen farklı bulgular doğrultusunda gelir düzeyinin şiddet değişkenini çok fazla yordamadığı söylenebilir. Bununla birlikte toplumda genel bağlamda ekonomik yönden gücü olmayanın ekonomik gücü olanlar tarafından ezildiği gerçeği de yadsınamayan bir gerçektir.

Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin öğrencilerin akademik ortalamalarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir. Alanyazında konu ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında araştırma bulgusundan farklı bir bulguya ulaşılmıştır. Radzilani-Makatu ve Mahlalela (2015) tarafından Güney Afrika Üniversitesi'ndeki lisans öğrencilerinin yükseköğrenim kurumlarındaki flört şiddeti algılarının araştırıldığı çalışmada; flört şiddetinin düşük akademik performans ve düşük özgüven gibi sonuçlarının olduğuna değinilmiştir. Sekiz lisans öğrencisinin katıldığı ve yarı yapılandırılmış görüşme formunun kullanıldığı bu çalışmada katılımcıların çoğu şiddet içeren ilişkilerindeki problemleri düşünmek ve çözmek için çok fazla zaman harcadıklarını, dolayısıyla ders çalışma zamanlarının sınırlandırılarak bu durumun akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediklerini ifade etmişlerdir. Her ne kadar her iki durum da şiddeti barındırsa da durumsal şiddet ile flört şiddetinin tetikleyicilerinin yoğunluğunun oldukça farklılaşabileceği, duruma özgü şiddetin karşı cinse yönelik karmaşık duyguları barındıran şiddetten farklı bir şekilde tezahür edebileceği varsayılabilir. Araştırma sonuçları arasındaki fark da bu varsayım ile açıklanabilir.

Araştırma verilerine göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ebeveynlerinden gördükleri baskın çocuk yetiştirme tutumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Araştırma bulgusuyla paralel olarak Babacan Gümüş, Şıpkın, Tuna ve Keskin (2015)'in üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada da aile ilişkilerin olumlu ve olumsuz olmasının şiddete olan eğilimi etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgusunda her ne kadar yetiştirme tutumları ile şiddet eğilimleri arasında ilişki olmadığı görülse de, yapılan araştırmalarda aile içi iletişimsizliğin şiddete neden olduğuna değinilmiştir. Nitekim Kapıcıoğlu (2008) tarafından üniversite öğrencilerinin şiddet algılarının araştırıldığı nitel çalışmada; katılımcıların şiddete neden olan faktörlere verdikleri cevaplar arasında iletişim kopukluğu cevabına yer verilmiş ve empati becerisi düşük olan bireylerin şiddete daha eğilimli oldukları belirtilmiştir. Bireylerin yaşamlarında deneyim kazandıkları ilk sosyal çevre ailedir. Aile bireylerinin birbirleriyle olan ilişkileri, bireyin sosyal yaşamına ilişkin diğer ilişkilerini etkileyen ve onlara referans olan bir deneyim olarak kabul edilebilir. Çocukların yetiştirilmesi, ebeveynlerin istediği şekilde disipline etmesi, karşılaşılan problemlerin çözümü gibi süreçlerde şiddetin baskın bir yöntem olarak kullanılması gibi durumlarda çocukların şiddete olan eğilimlerinin, hiçbir şekilde şiddetin izini barındırmayan aile ortamlarında yetişen çocukların şiddete olan eğilimlerine nazaran daha yüksek olması beklenebilir. Dolayısıyla aile içi ilişkilerin zayıf olduğu ailelerde, yeterince anlaşılmayan ve kendini anlatamayan bireyin şiddete yönelebileceği düşünülebilir. Aile tutumları genel bağlamda değerlendirildiğinde bireyin çok

fazla söz hakkının olmadığı otoriter ailelerde sesini duyurabilmek, ebeveynlerin tutarsız tutuma sahip olduğu ailelerde istediğini yaptırabilmek ve aşırı serbest tutumun sergilendiği tavizkar ailelerde ise yaptırım gücüne sahip olabilmek amacıyla birey tarafından şiddete başvurulabileceği düşünülebilir. Baskın bir şekilde uygulanan çocuk yetiştirme tutumlarının geneli bireye zarar verebilmekle birlikte en ideal yetiştirme tarzı ailedeki tüm bireylerin söz hakkının olduğu, düşüncelerini rahatça dile getirebildiği, görüşlerine ve kişiliğine saygı duyulduğu demokratik yetiştirme tutumudur. Bu bağlamda konu ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında literatürde ailelerin çocuklarına destek olmalarının şiddet eğilimlerini azalttığını belirten çalışmalar bulunmaktadır. Kodan Çetinkaya (2013) tarafından yapılan araştırmada, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile aileden algılanan destek arasında negatif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre aileden algılanan sosyal destek düzeyi arttıkça şiddet eğilimleri azalmaktadır. Karabacak ve Çetinkaya (2015) tarafından yapılan ve üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği çalışmada da, ailesinden orta düzeyde sosyal destek algılayanların şiddeti kabul etme düzeylerinin, iyi düzeyde sosyal destek görenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Tüm bu yapılan çalışma sonuçlarından yola çıkılarak çocuk yetiştirme tutumlarının bireylerin davranışları ve kişiliği üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın sonucunda, üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Araştırma bulgusunun Yurtsever (2009) tarafından yapılan ve üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yollarının araştırıldığı çalışma bulgusuyla paralellik gösterdiği görülmektedir. Nitekim Yurtsever (2009) yaş değişkeninin üniversite öğrencilerinde görülen stres düzeyini anlamlı bir şekilde yordamadığını dolayısıyla her yaşta stres yaşanabileceği bulgusuna ulaşmıştır. Stresin şiddet eğilimini etkileyebilen bir değişken olduğu düşünüldüğünde Yurtsever (2009)'in bulgusunun çalışma bulgusunu desteklediği söylenebilir. Babacan Gümüş, Şıpkın, Tuna ve Keskin (2015) tarafından üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerine yönelik yapılan çalışmada ise; 18-28 yaş aralığında yer alan üniversite öğrencilerinin büyük bir kısmının (%43) şiddete yönelik eğilimlerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde Özgür ve diğerleri (2011)'nin lise öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin yaşları ilerledikçe şiddet eğilimlerinin de arttığı görülmektedir. Lise öğrencilerinin ergenlik döneminde oldukları ve bu dönemde fiziksel gücün ve kabul görmenin ergenler tarafından önem kazandığı düşünüldüğünde şiddete olan eğilimlerinin bu dönemde daha fazla olması kendilerini ispat etmede ya da saygınlık kazanmada başvurdukları ergenlik dönemine özgü bir savunma mekanizması olarak düşünülebilir. Ancak yetişkinliğe geçişte ilk basamak olarak kabul edilen üniversite öğrencilerinde de şiddet eğilimlerinin yüksek olduğunu gösteren çalışmaların olması (Özgür ve diğerleri, 2011) şiddete eğilimin gelişimsel dönem özelliklerinden çok bireysel özelliklere bağlı olduğu düşüncesini akla getirebilir.

Öneriler

Şiddetin önlenmesi çok basamaklı uygulama süreçleri gerektirse de, öncelikli olarak bireylerin şiddete yönelik bakış açılarının değiştirilmesi gereklidir. Şiddetin önlenemeyeceğini, üstesinden gelinemeyeceğini ve 'şiddetin şiddetle önlenemeyeceğini' belirten öğrenci görüşleri (Özgür ve diğerleri, 2011) ileride toplumun yetişkin kesimini oluşturacak olan öğrencilerin

şiddete yönelik eğilimlerinin belirlenmesinin ne denli önemli olduğunu gözler önüne sermektedir.

Şiddetin önlenmesi konusu tüm toplumu ilgilendiren ve cinsiyet, yaş, eğitim gözetmeksizin herkesin özen göstermesi gereken hassas bir konudur. Toplumda yaygın olan kanının aksine şiddetin uygulayıcısı sadece erkekler değildir. Dolayısıyla odağında şiddetin olduğu toplumun her kesimine ulaşılması oldukça elzemdir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında da konunun önemine dikkat çeken çalışmalara rastlamak mümkündür. Nitekim Straus (2008) tarafından yapılan çalışmada; 32 ülkeden 13.601 üniversite öğrencisinin katıldığı Uluslararası Flört Şiddet Araştırması'ndan (International Dating Violence Study) elde edilen verilere göre; kız ve erkek öğrencilerin neredeyse üçte birinin önceki 12 ay içerisinde flörtüne fiziksel olarak saldırdığını ortaya koymuştur. Çalışmaya göre karşılıklı yani her ikisinin de şiddetin faili olduğu tarzın en sık karşılaşılan tür olduğu belirtilmiştir. Kapıcıoğlu (2008) tarafından yapılan bir diğer çalışmada da şiddetin cinsiyetinin olmadığı, bayan ve erkekler arasındaki farkın daha çok şiddetin türü ile ilgili olduğuna değinilmiştir. Erkeklerde güç kullanımına yönelik fiziksel şiddete başvurma daha fazla görülürken, bayanlar daha çok sözel ve psikolojik şiddet uygulayıcısı konumundadır. Yapılan çalışmalardan da anlaşılacağı üzere cinsiyete ve şiddetin türüne odaklanmaksızın bireylere konuya yönelik farkındalık kazandırmak oldukça gereklidir.

Bu bağlamda hazırlanacak ve farkındalık kazandırmaya yönelik geliştirilecek müdahale programlarına ne denli ihtiyaç duyulduğu aşikârdır. Literatürde birçok çalışmada uygulanan müdahale programları ile şiddet arasındaki ilişkiye değinilmiştir. Regehr, Glancy ve Pitts (2013) üniversite öğrencilerinde stresi azaltmaya yönelik yaptıkları ve 1431 öğrenciyi kapsayan meta analizde; bilişsel, davranışsal ve farkındalık kazandırmaya yönelik yapılan müdahalelerin üniversite öğrencilerinde kaygı semptomlarını azalttığı ve stresi azaltmada etkili olduğuna dair kanıtlar sunulmuştur. Üniversiteler bu tür programları öğrencilere yaygın olarak sunmaları için teşvik edilmelidirler (Regehr ve diğerleri, 2013). Benzer şekilde Coker ve diğerleri (2015) yaşları 18 ila 24 arasında değişen 4258 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada; üniversite öğrencilerinde şiddeti önlemeye yönelik uygulanan müdahale programına katılan öğrencilerin şiddet puanlarının katılmayanlara oranla oldukça düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Üniversite öğrencilerinin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri ortamların hazırlanması, öğrencilerin (problemlere ilişkin) korku ve endişelerinin üstesinden gelebilmelerine katkı sağlar (Yenice, 2012). Bu kapsamda, üniversite öğrencilerine kendilerini ifade edebilecekleri düşünsel platformların zenginleştirilmesi ve olgunlaştırılmasının oldukça önemli olduğu söylenebilir. İfadesi yargılanmayan, görüşlerine saygı duyulan, farklı düşüncelerde olsa da diğerleri tarafından anlaşılmaya çalışılan üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin otomatik olarak azalacağı rahatlıkla öngörülebilir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin proaktif yaklaşımlarının güçlendirilebilmesi için gerek akademik, gerek sosyo-kültürel ortamların barış kültürünü destekleyici mahiyette desteklenmesi önerilmektedir.

Üniversite öğrencilerinin şiddete neden olan etmenler ve şiddetin önlenmesi konusunda bilgilendirilmeleri ve bu bağlamda verilen derslerin üniversitelerin sadece çocuk gelişimi ve/ya belli bölümlerinde değil, tüm bölümlerinde yer alarak risklere bütüncül bakan derslere yer verilmesi gerekmektedir. Üniversite öğrencilerine yönelik şiddet ve şiddetin neden olduğu

olumsuzluklar hakkında bilgilendirme amaçlı rehberlik ya da danışmanlık tarzı çalışmalar artırılabilir. Zaman zaman üniversitelerde öğrencilerin şiddet eğilimini belirlemeye yönelik anket vs. çalışmalar yapılabilir. Şiddet eğilimi yüksek olan öğrencilerin belirlenerek, şiddete neden olan durumlarla başa çıkmada gerekli yeterliklerin kazandırılması ve gerekli görüldüğü durumlarda destek alması noktasında gerekli yönlendirmelerin yapılması gerekebilir.

Sonuç olarak, üniversitelerde şiddete yönelik bir programın hazırlanarak yürütülmesi, şiddetin meydana gelmeden engellenmesi ve öğrencilerin şiddete olan eğilimlerinin farklılaşmasında etkili olabilir. Türkiye’de her konuda olduğu gibi bu konuda da eksik olan müdahale programlarının geliştirilerek, standardize bir şekilde uygulanması büyük önem arz etmektedir. Problem ortaya çıktıktan sonra sarf edilen iş gücünün ve harcanan maliyetin ortaya çıkmadan önce müdahale programlarına ve uygulamalarına yatırılması hem maddi hem de manevi anlamda toplum refahına katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Babacan Gümüş, A., Şıpkın, S., Tuna, A. ve Keskin, G. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlerli internet kullanımı, şiddet eğilimi ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki. *TAF Prev Med Bull*, 14(6), 460–467. <https://doi.org/10.5455/pmb.1-1433229022>
- Bulut, M. B. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Yönelik Tutumları. *The Journal of Academic Social Science*, 3(17), 403–415. Retrieved from <http://www.asosjournal.com/DergiTamDetay.aspx?ID=811&Detay=Ozet>
- Coker, A. L., Fisher, B. S., Bush, H. M., Swan, S. C., Williams, C. M., Clear, E. R., and De Gue, S. (2015). Evaluation of the Green Dot Bystander Intervention to Reduce Interpersonal Violence Among College Students Across Three Campuses. *Violence Against Women*, 21(12), 1507–1527. <https://doi.org/10.1177/1077801214545284>
- Eroğlu, S. E. (2009). *Saldırganlık davranışının boyutları ve ilişkili olduğu faktörler: Lise ve üniversite öğrencileri üzerine karşılaştırmalı bir çalışma*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Göldağ, B. (2015). Öğrencilerin Şiddet Eğilimi Düzeyleri ve Değer Algıları. *TÜBAV Bilim*, 8(4), 1–15. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/335025>
- Gülirmak, K., Orak, O. S. ve Durmaz, H. (2018). Üniversite Öğrencilerinin İnternet Ve Sosyal Ağ Sitelerini Kullanım Durumlarının Çatışma Ve Şiddete Yönelik Farkındalıklarına Etkisi. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri Ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 11, 72–87. Retrieved from www.istanbulbilimveakademisyenlerderneği.org
- Haskan Avcı, Ö. ve Yıldırım, İ. (2015). Ergenlerde Şiddet Eğiliminin Görülme Sıklığı. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 8(1), 106–124. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/akueg/issue/29356/314123>
- Kapıcıoğlu, İ. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Algısı*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Konya.
- Karabacak, A. ve Çetinkaya, S. K. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Kabul Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 13–21. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ekuat/issue/25920/273147>
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (28. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2), 21–43. <https://doi.org/10.7816/nesne-01-02-02>
- Kul Uçtu, A. ve Karahan, N. (2016). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2882–2905. Retrieved from <http://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat>

- Lanier, C. A., Nicholson, T., and Duncan, D. (2001). Drug Use and Mental Well Being among a Sample of Undergraduate and Graduate College Students. *Journal of Drug Education*, 31(3), 239-248. <https://doi.org/10.2190/R7T3-T266-JN9E-UX3W>
- Özgür, G., Yörükoğlu, G. ve Arabacı, L. B. (2011). Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 2, 2(2), 53-60. Retrieved from http://www.journalagent.com/phd/pdfs/PHD_2_2_53_60.pdf
- Radzilani-Makatu, M. and Mahlalela, R. (2015). Perceptions of dating violence by undergraduate students at a South African university. *Journal of Psychology in Africa*, 25(1), 25-31. <https://doi.org/10.1080/14330237.2015.1007598>
- Regehr, C., Glancy, D. and Pitts, A. (2013). Interventions to reduce stress in university students: A review and meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*, 148(1), 1-11. <https://doi.org/10.1016/J.JAD.2012.11.026>.
- Sağlam, A. ve İkiz, F. E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile okula bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elementary Education Online*, 16(3), 1235-1246. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.330253>
- Sevencan, F., Özcebe, H., Voltan Acar, N., Bilge, F. ve Akman, Y. (2013). The perception of violence: A study of factors affecting the perceptions of violence in university students. *Turkish Journal of Public Health*, 11(1), 33-44. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/152950>
- Sevim, Y. ve Ataş, S. (2016). Üniversite Gençlerinde Şiddet Eğilimliliği Ve Öğrencilerin Aile İçi Şiddete Bakış Açıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 285-302. <https://doi.org/10.18069/fusbed.62456>
- Straus, M. A. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and Youth Services Review*, 30(3), 252-275. <https://doi.org/10.1016/J.CHILDYOUTH.2007.10.004>
- TC. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. (1998). *Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet*. Ankara: Başbakanlık Basımevi. Retrieved from <https://docplayer.biz.tr/7607513-T-c-basbakanlik-aile-arastirma-kurumu-baskanligi-aile-icinde-ve-toplumsal-alanda-siddet-ankara.html>
- Yenice, N. (2012). Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik Düzeyleri İle Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 36-58. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/esosder/issue/6153/82657>
- Yurtsever, H. (2009). *Kişilik Özelliklerinin Stres Düzeyine Etkisi Ve Stresle Başa Çıkma Yolları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İzmir.